

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 2055-56

เรื่อง วันพระราชพิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ผู้เรียบเรียง นางสาวพัทธนันท์ สัทธาพงษ์ วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ สำนักวิชาการ

ออกอากาศ 10 ธันวาคม 2560

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เป็นเครื่องกำหนดระเบียบแบบแผนของสังคม โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 นิยามว่า “รัฐธรรมนูญ” หมายถึง บทกฎหมายสูงสุดที่จัดระเบียบการปกครองประเทศ กำหนดรูปแบบและระบอบการปกครองของประเทศ สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชน อำนาจหน้าที่ขององค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร

วันที่ 10 ธันวาคม 2475 เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรกของประเทศไทย ทางราชการจึงได้กำหนดให้วันที่ 10 ธันวาคม ของทุกปี เป็นวันพระราชพิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีการจัดพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ต่อมารัฐสภาได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์นี้ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2523 หลังจากนั้นจึงได้มีพิธีวางพานประดับพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 7 ณ อาคารรัฐสภา ในวันที่ 10 ธันวาคม ของทุกปีด้วย

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 โดยคณะราษฎร ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการสายทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน จำนวน 99 นาย ได้ร่วมกันทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศนั้น คณะราษฎรได้นำ “พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม” ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ต่อมาในวันที่ 27 มิถุนายน 2475 ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย และทรงเติมคำว่า “ชั่วคราว” ไว้ต่อท้าย จึงนับได้ว่า “พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475” เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย โดยที่ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งแก่คณะราษฎรว่าให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินนั้นเป็นการชั่วคราว แล้วให้เสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อตั้งคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินฉบับถาวรขึ้นใช้ต่อไป

ในระหว่างที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกำลังร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินอยู่นั้น ได้มีการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินด้วย ซึ่งพระองค์เจ้าวรรณไวทยากร กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ (ฐานันดรศักดิ์ในขณะนั้นคือ หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ) ได้เสนอให้เปลี่ยนชื่อเรียกพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินใหม่ โดยให้ใช้คำว่า **“รัฐธรรมนูญ”** แทน และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีมติเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอดังกล่าว

เมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ จึงได้เสนอสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2475 พระยามโนปกรณ-นิติธาดา ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ขอให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรนำร่างรัฐธรรมนูญกลับไปพิจารณาภายในเวลา 10 วัน โดยนัดประชุมเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญอีกครั้ง ในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2475 และได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า *“ได้นำร่างรัฐธรรมนูญนี้ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายทอดพระเนตร ทรงมีรับสั่งว่าเป็นที่พอพระราชหฤทัย และได้ทรงแนะนำว่าการประกาศรัฐธรรมนูญนั้นเป็นของสำคัญยิ่งใหญ่ ควรจะมีพิธีต้อง จึงโปรดเกล้าฯ ให้โทรหลวงหาฤกษ์ยามได้ 3 ฤกษ์ ฤกษ์ 1 ตกวันที่ 1 ธันวาคม ฤกษ์ 2 ตกวันที่ 10 ธันวาคม ฤกษ์ 3 ไปตกกลางเดือนมกราคม จึงได้คิดว่าสำหรับฤกษ์ 1 นั้น เวลากระชั้นเกินไปคงไม่ทัน จึงได้กำหนดไว้เป็นวันที่ 10 ธันวาคม คือ ฤกษ์ 2 ส่วนฤกษ์ 3 นั้น เวลานานไป ฉะนั้นจึงอยากรีบเร่งพิจารณาให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อให้ทันในวันที่ 10 ธันวาคม โดยหวังว่าจะแล้วเสร็จจากสภาภายในวันที่ 30 เดือนนี้ โดยเราจะประชุมกันตั้งแต่ 4 โมงเช้า เรื่อย ๆ ไปทุกวันจนกว่าจะเสร็จ เพื่อให้แล้วก่อนฤกษ์ 10 วัน โดยที่ทรงเห็นว่ารัฐธรรมนูญนั้นเป็นของศักดิ์สิทธิ์และเป็นของที่ควรจะขลัง เพราะฉะนั้นต้องการจะเขียนใส่สมุดไทย ซึ่งจะกินเวลาหลายวัน ฉะนั้นจึงใคร่รีบประชุมเสียให้เสร็จก่อนกำหนดดังกล่าวแล้ว”*

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2475 ที่ประชุมมีมติให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ละมาตราแล้วลงมติที่ละมาตรา รวม 68 มาตรา และมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม โดยใช้เวลาพิจารณาตั้งแต่วันที่ 25–29 พฤศจิกายน 2475 รวมทั้งสิ้น 5 วัน ต่อมาในวันที่ 2 ธันวาคม 2475 ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเห็นชอบกับร่างพระราชปรารภพระราชทานรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ต่อจากนั้นจึงได้นำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามที่ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ไปเขียนลงในสมุดไทย รวม 3 ฉบับ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว เจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงได้นำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามฉบับสมุดไทย ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม และประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475

ในวันที่ 10 ธันวาคม ของทุกปี รัฐสภาจะเชิญรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ฉบับสมุดไทย ซึ่งประดิษฐานบนพานแว่นฟ้า ไปในพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ณ ท้องพระโรง ชั้น 2 พระที่นั่งอนันตสมาคม เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรกของประเทศไทย

บรรณานุกรม

- คณิน บุญสุวรรณ. (2556). **ประวัติรัฐธรรมนูญไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอมี่ เอ็นเตอร์ไพรส์.
- บัณฑิต จันทรโรจนกิจ. (2558). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย: ความเป็นมาและสาระสำคัญ**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. (2517). **รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (2475-2517)**. กรุงเทพฯ: ช.ชุมนุมช่าง.
- ปิยบุตร แสงกนกกุล. (2559). **รัฐธรรมนูญ: ประวัติศาสตร์ข้อความคิด อำนาจสถาปนา และการเปลี่ยนผ่าน**. นนทบุรี: ฟ้าเดียวกัน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (16 พฤศจิกายน 2475). **รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 1 ปีที่ 1 ครั้งที่ 34 (สมัยสามัญ)** (น. 355-357). กรุงเทพฯ: กองการพิมพ์.
- _____. (2548). **สรรสาระรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗).
- _____. (2549). **รวมเรื่องประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ.
- _____. (2550). **รัฐธรรมนูญไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์.